

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*Artscroll Talmud,
Septuagint and the
Mystery of Asara
B'tevet*

The learning this week has been sponsored by Mark Brooks and Terry Samuel in memory of Yosef ben Yisroel, whose yaartzeit is Tevet 9.

Rabbi Uri Orlian
י' טבת תש"ע • December 27, 2009

1. זכריה חי'ט

כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמעדים טובים והאמת והשלום אהבו:

2. יחזקאל פרק כד

(א) ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי בעשור לחדש לאמר: (ב) בן אדם <כתוב> כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלם בעצם היום הזה:

3. שור אורח חיים סימן תקפ

כתב בה"ג אלו הימים שמתענין בהם מן התורה והמתענה בהם לא יאכל בהן ולא ישתה עד הערב... בח' בטבת היה מעשה דתלמי המלך בט' בו לא כתבו רבותינו על מה הוא בי' בו סמך מלך בבל על ירושלים להחריבה

4. Selichos Asara B'Teves

49 / SELICHOS

FOR THE TENTH OF TEVES

SELICHOS FOR THE TENTH OF TEVES

Begin Selichos on page 816, then continue here:

אִבְרָהָה I recall the distress that befell me,
 with three blows He struck me in this month –
 He cut me down, He pushed me away, He caused me pain,
 but by now He has exhausted me.¹
 He surrounded me on its eighth day with darkness left and right,
 for these three events I instituted a fast:
 the Grecian king forced me to translate the Torah into Greek,
 on my back the plowers plowed and lengthened their furrow.²
 I was reproached on the ninth [of this month] with humiliation and disgrace,
 removed from me was the mantle of majesty and my diadem,
 on this day was torn away the giver of beautiful works, Ezra the Scribe.
 On the tenth day, [Ezekiel] ben Buzi the Seer was commanded,
 "Record for yourself in the book of prophecy –
 as a remembrance for the decaying and disgraced people – this very date."³
 In the count of the monthly cycle, the tenth month inspired me
 to open my mouth in wailing and lament;
 the sequence of punishments kindles fire within my heart –
 as the fugitive came to me and said, "The city is vanquished!"⁴
 For these I spread ashes on my face,
 for these four tragedies [the translation of the Torah, the death of Ezra, the siege
 of Jerusalem, and its fall] I exclaimed, "Had only an arrow pierced my heart,
 for these misfortunes I would dig myself a grave,
 it is HASHEM Who is righteous, for I disobeyed His utterance."⁵
 I called out Your Name, You Who relents over the...

לעשרה בטבת

סליחות / 848

סליחות לעשרה בטבת

Begin Selichos on page 816, then continue here:

אִבְרָהָה מְצוּק אֲשֶׁר קָרָאֵנִי, בְּשֵׁלֶשׁ מַכּוֹת בַּחֹדֶשׁ הַזֶּה הִכְנִי,
 גִּדְעָנִי הִנְיָאֵנִי הַכָּאֵנִי, אַךְ עַתָּה הִלָּאֵנִי.¹
 דַּעֲבָנִי בַשְּׂמוּנָה בּוֹ שְׂמְאֵלִית וַיִּמְנִית, הֲלֹא שִׁלְשָׁתָן קָבַעְתִּי תַעֲנִית,
 וּמֶלֶךְ יָנֵן אֶנְסֵנִי לְכַתּוֹב דֵּת יִנְיִית,
 עַל גְּבִי חִדְשׁוֹ חוֹרְשִׁים, הֶאֱרִיכוּ מַעֲנִית.²
 זוּעַמְתִּי בַתְּשַׁעָה בּוֹ בְכַלְמָה וַחֲפָר, חֲשַׁךְ מַעֲלֵי מַעִיל הוֹד וַחֲפָר,
 שָׂרָף טָרַף בּוֹ הַנּוֹתָן אִמְרֵי שִׁפָּר, הוּא עֲזָרָא הַסּוֹפָר.
 יוֹם עֲשִׂירֵי עֲזָה כֵן בּוֹיֵי הַחֹזֶה, כָּתַב לָךְ בְּסֵפֶר הַמַּחֲזֶה,
 לְזַכְרוֹן לְעַם נִמְסֵ וְנִבְּוָה, אֵת עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה.³
 מִנֵּן קָדֵר חֲדָשִׁים בַּעֲשָׂרָה בּוֹ הַעִיר, נִהְי וַיִּלֵּל כְּמוֹ פִי אֶפְעִיר,
 סָדֵר פְּרָעִיּוֹת בְּתוֹךְ לִבִּי יִבְעִיר,
 בָּבֵא אֵלַי הַפְּלִיט לְאִמְרַת הַבְּתָה הַעִיר.⁴
 עַל אֱלֹהֵי עַל פָּנֵי אֶבֶק וְרִיתִי, פָּצְתִי עַל אַרְבַּעַתָּן לּוֹ חֵץ בְּלִבִּי יִרִיתִי.

5. יחזקאל לג: כא

ויהי בשתי עשרה שנה בעשירי בחמשה לחדש לגלותנו בא אלי הפליט מירושלם לאמר הכתה העיר:

6. תוספתא מסכת סוטה (ליברמן) פרק ו הלכה י

צום העשירי זה עשרה בטבת יום שבו סמך מלך בבל את ידו על ירושלם שנאמר ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי וגומר בן אדם כתב לך וגומר ואני אומר צום העשירי זה חמשה בטבת שבו באתה שמועה לבני גולה שנאמר ויהי בשתי עשרה שנה בעשירי בחמשה לחדש לגלותינו בא אלי הפליט וגו' ושמעו ועשו יום שמועה כיום שריפה

7. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף כא עמוד ב

אמר מר זוטרא ואיתימא מר עוקבא: בתחלה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקודש, חזרה וניתנה להם בימי עזרא בכתב אשורית... מאי כתב עברית? - אמר רב חסדא: כתב ליבונאה. תניא, רבי יוסי אומר: ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל, אילמלא (לא) קדמו משה... ואף על פי שלא ניתנה תורה על ידו - נשתנה על ידו הכתב

Targum Shiv'im/Septuagint**8. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ט עמוד א**

דתניא: מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים, והכניסן בשבעים ושנים בתים, ולא גילה להם על מה כינסן. ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם: כתבו לי תורת משה רבכם. נתן הקדוש ברוך הוא בלב כל אחד ואחד עצה, והסכימו כולן לדעת אחת. וכתבו לו (בראשית א') אלהים ברא בראשית... וכתבו לו את צעירת הרגלים, ולא כתבו לו (ויקרא י"א) ואת הארנבת, מפני שאשתו של תלמי ארנבת שמה, שלא יאמר: שחקו בי היהודים והטילו שם אשתי בתורה.

9. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ט עמוד ב

אמר קרא (בראשית ט') יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם – דבריו של יפת יהיו באהלי שם

10. תוספות מסכת סנהדרין דף טז עמוד ב

אחד ממונה על כולן - פ"ה ב"ד הגדול שבירושלים ולא משמע הכי ... וי"מ דאחד ממונה על כולן הוא הנשיא דקתני בתוספתא שהנשיא יושב באמצע ונראה לפרש דאחד ממונה על כולן הוא מופלא שבב"ד אב ב"ד

11. Letter of ARISTEAS TO PHILOCRAATES

Simeon, Levi; of the sixth, Judah, Joseph, Simeon, Zechariah, Samuel, Selemiah; of the seventh, Sabbatai, Zedekiah, Jacob, Isaac, Jesse, Nattai; of the eighth, Theodosius, Jason, Joshua, Theodotus, Johanan, Jonathan; of the ninth, Theophilus, Abraham, Arsamus, Jason, Endemias, Daniel of the tenth, Jeremiah, Eliezer, Zechariah, Baneas, Elisha, Dathaius; of the eleventh, Samuel, Joseph, Judah, Jonathan, Caleb, Dositheus; of the twelfth, Isael, Johanan, Theodosius, Arsamus, Abietes, Ezekiel. In all, seventy-two." Such, then, was the reply to the king's letter given by Eleazar and his colleagues.

12. מסכתות קטנות מסכת סופרים פרק א הלכה ז

מעשה בחמשה זקנים שכתבו לתלמי המלך את התורה יונית, והיה אותו היום קשה לישראל כיום שנעשה בו העגל, שלא הייתה התורה יכולה להתרגם כל צרכה. שוב מעשה בתלמי המלך, שכינס שבעים ושנים זקנים, והושיבם בשבעים ושנים בתים, ולא גלה להם על מה כינסם, נכנס אחר כל אחד ואחד מהם, אמר להם, כתבו לי תורת משה רבכם, נתן המקום עצה בלב כל אחד ואחד, והסכימה דעתן לדעת אחת, וכתבו לו תורה בפני עצמה, ושלישה עשר דבר שינו בה

13. Haskama to Schottenstein Edition of the Artscroll Talmud – Rabbi Aaron Moshe Schechter

והנה ידוע מכבר שמלאכתכם מלאכת הקודש נעשה במדת החכמים שמקדימים זהירות לזירות ויראה לחכמה, אבל עכשיו בעבודת הש"ס תוסיפו עוד לעטרו במיוחד בעטרת היראה ותמנעו כלל מלקראו תרגום, כאשר קראתם למלאכתכם הקודם, שזה מורה על העתקת הדבר עצמו – אלא תודקדקו מאד לקרא לו פירוש שזה מורה רק על פירוש הדברים כפי השגת הלומד. – עד שיצא מזה דכאשר ידברו לעתיד על הארטסקרול ש"ס, יהיה המובן פשוט, דהיינו הש"ס של רבינא ורב אשי שהוציאו ארטסקרול, כמו שהוא המובן כשמדברים על הש"ס הווילנאי, ולא יהיה מקום חלילה לחשוב שזה קאי על מלאכתכם, שהוא רק פירוש אחד לו. – ש"ס יש לנו רק אחד, הוא דרך הגמי עצמו שלמדנו אותו רבינא ורב אשי. ואותו אין להעתיק, אבל כמה פירושים יש לנו עליו אשר פירשוהו לנו רבותינו מאורינו וכפי אשר זכינו לקלוט בהשגתנו מפייהם. ואחתום בכרחה חמה שתוכו לברך על המוגמר, הרי המתחיל במצוה אומרים לו גמור. תגילו ברעדה בשמחת התורה, וחפץ ה' בידכם יצלח.

אמר אהרן שני

14. Haskama to Schottenstein Edition of the Artscroll Talmud – Rabbi Yosef Shalom Eliashiv

אכן כבר מילתי אמורה כאשר עלה במחשבתם של ר' מייז' ור' נ"ש הנ"ל לתרגם מסכתות לאנגלית – שאני רואה בזה משום עת לעשות לך כי כמה תרגומים מסתובבים בשוקא שחוברו ע"י אנשים שאינם יודעים את ערך קדושת התלמוד, ושומר נפשו ירחק מהם. וכדי שלא יגררו אבתרייהו מן הצורך הוא לחבר תרגום ע"י יראי ד' היודעים כי במלאכת הקודש המה עושים. אותו הנימוק שייך גם בנוגע לתרגום ללה"ק כי גם בזה נפוצ תרגום על כמה מסכתות שאין רוח חכמים נוחה ממנו. ולכן הנני גם אני מצטרף לדעת רבנן שבגולה וברכתי נתונה להעוסקים בזה שלא תצא תקלה מתח"י ויראו ברכה בעמלם להגדיל בברכת התורה ולחבר ולהאדירה.

יוסף שלי אלישיב

15. אור גדליהו דף כה

מלכות יון לא היה בדעתם להחריב את הבית המקדש וגם לא רצו לעקור את התורה מכל וכל ואדרבא על ידם היה פרסום של תושב"כ בשבעים לשון ופרסמו את היופי של התורה אבל הם רצו לבטל את האור הפנימי שהאיר בהבית המקדש האורה זו תורה האור שבתורה. את זה גזרו לבטל ועל זה היה עיקר המלחמה כי יון רצה בה "קולטור" של עם ישראל והסכימו שיהיה להם בית המקדש ומדינה לעצמם אבל הכל בתורת "קולטור" וחכמה וכשיטת המתיונים נהי' ככל הגוים בית ישראל ולא יהיה לעם ישראל דרך אחרת וגבוה משאר האומות. הם רצו לקיים את האומה הישראלית הלאומית ולבטל קדושת עם ישראל.

16. ספר נר מצוה חלק א - עניני ארבע המלכיות

ולפיכך האומה הזאת בקשו שיכתבו להם חכמים התורה יונית, כמו שמפורש במגילה (מגילה ט א). אף כי בודאי אין לאומה הזאת חלק בתורה, כמו שאמרנו, ומכל מקום בקשו לכתוב להם התורה בלשון שלהם. וזה מורה שהחכמה שייך להם ביותר מן שאר האומות. ולכך דרשו ז"ל "יפת אלקים ליפת וישכן באהלי שם" (בראשית ט, כז), ופרשו ז"ל (מגילה ט ב) אמר רב חייא בר אבא, היינו טעמא, דכתיב "יפת אלקים ליפת", מיפיותו של יפת יהא באהלי שם. כלומר מן היופי של בני יפת, וזהו לשון יוני, שהוא היפה יותר, יהיה התורה באהלי שם, כי מותר להיות התורה בלשון שלהם, וכל זה מפני שיש לה החכמה יותר משאר אומות. והקירוב הזה עצמו היה גורם שרצו לאבד מהם התורה, כי אין גבור מתקנא אלא בגבור שכמותו, ולפיכך רצו לאבד מהם התורה

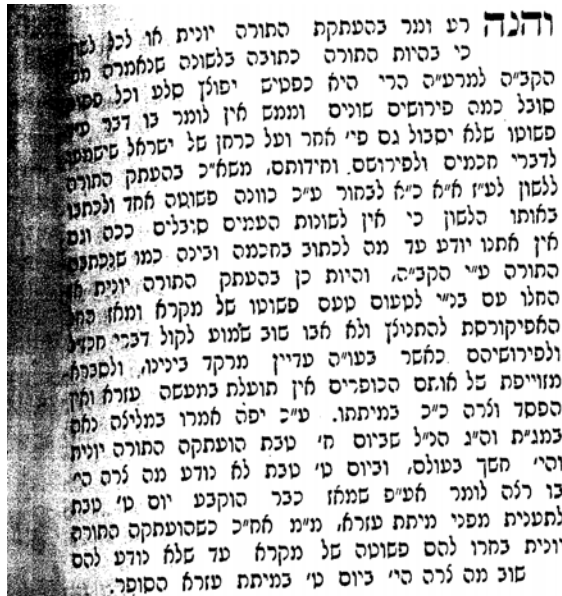
Questions

17. Philo's Citations from Letter of Artisius

Judging this to be the most suitable place in the district, where they might find peace and tranquillity and the soul could commune with the laws with none to disturb its privacy, they fixed their abode there; and, taking the sacred books, stretched them out towards heaven with the hands that held them, asking of God that they might not fail in their purpose. And He assented to their prayers, to the end that the greater part, or even the whole, of the human race might be profited and led to a better life by continuing to observe such wise and truly admirable ordinances. Sitting here in seclusion with none present save the elements of nature, earth, water, air, heaven, the genesis of which was to be the first theme of their sacred revelation, for the laws begin with the story of the world's creation, they became as it were possessed, and, under inspiration, wrote, not each several scribe something different, but the same word for word, as though dictated to each by an invisible prompter. ... authors not as translators but as prophets and priests of the mysteries, whose sincerity and singleness of thought has enabled them to go hand in hand with the purest of spirits, the spirit of Moses. Therefore, even to the present day, there is held every year a feast and general assembly the Island of Pharos, whither not only Jews but multitudes of others cross the water, both to do honour to the place in which the light of that version first shone out, and also to thank God for the good gift so old yet ever young. But, after the prayers and thanksgivings, some fixing tents on the seaside and other reclining on the sandy beach in the open air, feast with their relations and friends

18. תלמוד ירושלמי מסכת מגילה פרק א דף עא טור ג /ה"ט

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יוונית בדקו ומצאו שאין התורה יכולה להיתרגם כל צורכה אלא יוונית

Drashos Chasam Sofer Drush for 8th Teves p. 204

והנה במניח כתב שאלתה בסליחה שמת בו בטי טבת עזרה הסופר. וליע מיט לא ידעו במניח והיג מזה. וי"ל דלחכז"ל בסנהדרין [כ"א:] ראוי הו' שנתן תורה על ידי עזרא לולי שקדמו מרע"ה ואעפ"כ נתנה כתב על ידו. והענין שנתחילה כתב הקודש הלו שאלו משתמשים בו עתה הו' גנוז בספית שבארון הקודש והסדיוטים היו משתמשים בכתב ליבונא. והתא עזרא ומסר כתב הקודש (כל בני ישראל **). והטעם בזה משום שבאותיות התורה ולורחם ותנין וקולין מרומזים תורה שבטי"פ וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש והרי ר"ע דרש על כל קוץ תלי תליס של הלכות [מנחות כ"ט:]. וכל זמן שהי' תורה שבטי"פ שמורה שפיסה ולא היו לריכס לעיין בפנים ולהוליא דברים מרמזות הקרא הו' די שיהי' הכתב הקודש הזה גנוז בכבודו במקומו ויסתכלו בו הנביאים והחכמים בעת הולך ודי לעולם שישתמשו בכתב ליבונא. אמנם בעו"ה משגלתה שכיה וירדה שכתב לעולם כמו שלבסוף הולך רבינו הקודש לכתוב תורה שבטי"פ הו' בני עזרא הולך עכ"פ למסור סימני התורה ורמזיה לכלל ישראל כדי שידעו להוליא דין מרמזי הקרא, והי' זה בדורו כאלו ניתנה התורה על ידו.